

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Y Rhaglen Datblygu Gwledig (RhDG) 2014 – 2020:

Adroddiad Blynyddol 2020 – Crynodeb

1. Trosolwg

Rhaglen fuddsoddi 7 mlynedd a ariennir gan Lywodraeth Cymru a'r Undeb Ewropeaidd ('UE') trwy Gronfa Amaethyddiaeth Ewrop ar gyfer Datblygu Gwledig ('EAFRD') yw Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig (WGRC-RDP) 2014-2020.

Cafodd Rhaglen Datblygu Gwledig Cymru ei mabwysiadu ar 26 Mai 2015 ac mae wedi'i diwygio dair gwaith. Cymeradwywyd y fersiwn ddiweddaraf ym mis Hydref 2019, a datblygwyd pedwerydd addasiad yn ystod 2021 i'w gyflwyno ddechrau 2021.

Mae'r Rhaglen Gymru gyfan hon yn cefnogi amrywiaeth eang o weithgareddau sydd â'r bwriad o wella cynaliadwyedd a chadernid amgylchedd naturiol, sector tir, busnesau bwyd a chymunedau gwledig Cymru.

Cytunwyd ar gyllideb o hyd at €977 miliwn ar gyfer y Rhaglen Datblygu Gwledig. Mae hyn yn cynnwys rhyw €651.6 miliwn o gyllid yr UE a €334 miliwn o arian Llywodraeth Cymru ei hun.

Cyflwynir mwyafrif y gweithgareddau a gefnogir trwy'r Rhaglen ar ffurf 'cynlluniau' y gellir eu grwpio'n fras fel a ganlyn: -

	Cyllideb UE	Cyfanswm Cyllideb	Gwariant UE	Cyfanswm Gwariant
Cynlluniau Cyfalaf Dynol a Chymdeithasol (gan gynnwys cymorth Cyswllt Ffermio)	€ 166.98	€277.28	€ 60.85	€ 98.12
Cynlluniau Buddsoddi (fel y Grant Cynhyrchu Cynaliadwy)	€ 93.41	€ 142.43	€ 50.86	€ 77.53
Cynlluniau Amaeth-Amgylcheddol-Hinsawdd (Glastir)	€ 311.27	€ 419.67	€ 229.11	€ 296.50
Cynlluniau Datblygu Lleol (gan gynnwys LEADER)	€ 54.12	€ 89.28	€ 28.37	€ 45.49
Gweithgarwch Arall (fel Rhwydwaith Gwledig Cymru)	€ 25.80	€ 48.69	€ 11.19	€ 21.12
Y Cyfanswm sydd ar gael o dan y Rhaglen	€ 651.59	€ 977.35	€ 380.76	€ 539.47

Pennir targedau ar gyfer yr hyn y disgwylir ei gyflawni. Mae Llywodraeth Cymru yn monitro'r targedau hyn drwy gydol y flwyddyn. Nodir cynnydd tuag at y targedau yn yr adroddiad blynyddol a gaiff ei anfon at y Comisiwn Ewropeaidd (CE). Mae'r gwaith monitro hwn yn sicrhau y caiff yr arian ei wario yn y modd a fwriadwyd gan Lywodraeth Cymru. Mae copi o'r adroddiadau hyn ar gael [yma](#)

2. Gwerthuso

Mae gwerthuso'n rhan allweddol o'r Rhaglen er mwyn helpu i asesu effeithiolrwydd y Rhaglen a nodi meysydd y gellir eu gwella. Mae nifer o [ddogfennau canllaw](#) wedi'u cyhoeddi i helpu yn hyn o beth.

Fe wnaeth y tîm Ymchwil, Monitro a Gwerthuso gomisiynu gwerthusiad o'r **Cynllun Trosglwyddo Gwybodaeth, Arloesi a Chynghori, sef Cyswllt Ffermio** yn gynnar yn 2018. Cwblhawyd cam cyntaf y gwerthusiad yn ystod 2018 a dechrau 2019 gan arwain at gyhoeddi'r adroddiad interim ym mis Mawrth 2020.

Roedd ail gam y gwaith maes i fod i ddechrau tua diwedd 2019, ond bu'n rhaid gohirio'r gwaith tan ddechrau 2020 oherwydd cyfyngiadau ar waith ymchwil adeg yr etholiad cyffredinol. Bu'n rhaid newid rhywfaint ar y drefn oherwydd Covid-19 a chyflwyno mesurau cadw pellter cymdeithasol. Derbyniwyd [adroddiad drafft](#) tua diwedd 2020 a chafodd rhagor o newidiadau eu gwneud iddo ddechrau 2021 cyn ei gyhoeddi ym mis Mawrth 2021.

Dyfarnwyd y comisiwn i werthuso'r **Cynllun Rheoli Cynaliadwy** ddiwedd 2019. Bwriedir i'r gwerthusiad bara gydol oes y cynllun tan ddechrau 2023, ac mae cerrig milltir adrodd wedi'u cynnwys yn y contract. Dechreuodd y gwerthusiad ym mis Ionawr 2020, ond bu'n rhaid ailystyried yr elfen gwaith maes pan ddechreuodd pandemig Covid-19 ym mis Mawrth 2020. Derbyniwyd adroddiad drafft ym mis Rhagfyr 2020.

Hefyd yn 2020, cwblhawyd gwaith ymchwil a gwerthuso arall gan gynnwys:

- Datblygu'r fanyleb ar gyfer gwerthusiad canol tymor o'r cynlluniau twristiaeth.
- Comisiynu darn o waith ymchwil yn canolbwyntio ar y Grant Busnes i Ffermydd.
- Datblygu gwerthusiad o LEADER
- Datblygu a hysbysebu manyleb er mwyn gwerthuso Partneriaeth Arloesi Ewrop.
- Cwblhau'r gwerthusiad o Rwydwaith Gwledig Cymru. Gellir darllen y crynodeb gweithredol [yma](#).

Mae pob adroddiad ymchwil a gwerthuso a gyhoeddwyd ar gael ar wefan [Rhwydwaith Gwledig Cymru](#).

3. Cynnydd y Rhaglen

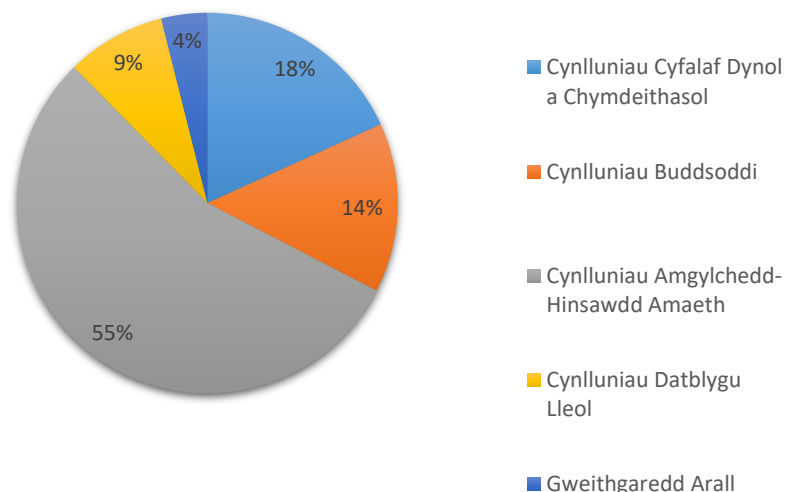
Ers diwedd 2015 mae cyfanswm o €539.5 miliwn wedi'i dalu dan y Rhaglen, a chafodd cymaint â €114 miliwn o hyn ei dalu yn ystod 2020 yn unig. Mae'r rhan fwyaf o'r cyllid (€296.5 miliwn) a dalwyd yn ymwneud â gweithgareddau ar y tir (amaeth-amgylcheddol / coedwigaeth). Mae €380.8 miliwn o'r cyfanswm a dalwyd ers dechrau'r rhaglen wedi dod o gronfeydd Ewropeaidd. Daeth €205.7 miliwn o hwnnw o gyllid trosglwyddo Colofn I.

Roedd cyfanswm taliadau 2020 yn is na'r blynyddoedd adrodd blaenorol oherwydd COVID-19. Ni fu modd cynnal nifer fawr o brosiectau'r mesurau economaidd-gymdeithasol ar lawr gwlad, gan effeithio ar hawliadau a thaliadau.

Erbyn diwedd 2020, dyma oedd rhai o brif lwyddiannau'r Rhaglen:

- cyfanswm o 16,712 o gyfranogwyr wedi cael hyfforddiant, dros gyfanswm o 12,016 o ddiwrnodau hyfforddi.
- creu 6,572 hectar o goetir newydd;
- cyfanswm o 3,714 o ddaliadau wedi cael cymorth buddsoddi trwy'r Grant Cynhyrchu Cynaliadwy a'r Grant Busnes i Ffermydd.
- Cafodd 3,895 o gontractau amaeth-amgylchedd-hinsawdd eu cefnogi yn 2020, gan gwmpasu arwynebedd o 739,208 hectar;
- Cefnogwyd 3,610 hectar trwy Glastir - Rheoli Coetir ac ail-stociwyd 1,210 hectar o goetir trwy Gynllun Adfer Coetir Glastir
- Ariannwyd 46 o brosiectau trwy Bartneriaeth Arloesi Ewrop

Dadansoddiad o'r gwariant (%) drwy:

Ceir rhagor o wybodaeth am y cynlluniau unigol a gynhaliwyd trwy'r Rhaglen isod a thrwy ddilyn y dolenni gwe ar gyfer pob rhaglen.

4. Cynlluniau Cyfalaf Dynol a Chymdeithasol

Cyswllt Ffermio sy'n gyfrifol am gontractau hyfforddi a chynghori (Trosglwyddo Gwybodaeth a'r Cynllun Cynghori Busnesau Gwledig). Mae Cyswllt Ffermio yn allweddol hefyd o ran cyflawni rhannau eraill y Rhaglen. Dyma'r brif fecanwaith ar gyfer darparu pecyn integredig sy'n cynnwys trosglwyddo gwybodaeth, cynghori a chymorth arloesi sy'n targedu cymunedau gwledig yng Nghymru.

Cliciwch [yma](#) am enghraifft o brosiect fferm arddangos sy'n dangos system pori defaid mewn cylchdro sy'n cynyddu deunydd organig mewn pridd, nid yn unig er lles y borfa ond hefyd i ddal carbon. Ceir enghraifft arall o brosiect sy'n diogelu'r amgylchedd [yma](#). Trwy fentora a chymhorthdal ar gyfer hyfforddiant gan Cyswllt Ffermio, mae fferm yn Sir Benfro bellach yn niwtraleiddio allyriadau carbon trwy gyfuniad o reoli coetir, cynlluniau iechyd anifeiliaid a strategaeth lawer gwell ar gyfer rheoli pori.

Bwriad menter arall dan Cyswllt Ffermio, sef Mentro/Venture, yw helpu i gysylltu ffermwyr a pherchenogion tir sy'n dymuno camu'n ôl o'r diwydiant â newydd-ddyfodiaid sy'n chwilio am ffordd i mewn i fyd ffermio. Ceir enghraifft o gytundeb cyd-fasnachu newydd o dan Mentro yn Nyffryn Conwy [yma](#).

Mae Cyswllt Ffermio yn cydnabod bod cyngor annibynnol, cyfrinachol a phwrpasol yn gallu bod yn fuddiol iawn. Trwy Wasanaeth Cynghori Cyswllt Ffermio, darperir cyngor â chymhorthdal i unigolion a grwpiau. Cliciwch [yma](#) i ddarllen am ffermwr tenant yn Wrecsam sydd wedi elwa ar gynllun busnes pum mlynedd a luniwyd gyda chymorth cynghorydd a gymeradwywyd gan Cyswllt Ffermio gan weddnewid ei fusnes o ran ei effeithiolrwydd a'i elw, ar ôl i TB daro'r busnes.

Mae Cyswllt Ffermio yn rhaglen fawr â phlatform cyflawni eang sy'n darparu prosiectau o dan nifer o themâu i bob sector o'r diwydiant. Mae pob un o astudiaethau achos Cyswllt Ffermio sydd wedi'u cyhoeddi ar gael ar dudalen we ganlynol: [Astudiaethau Achos | Cyswllt Ffermio](#).

Cefnogir gwasanaethau cynghori ar gyfer Glastir hefyd, ynghyd â gweithgareddau eraill y Cynllun Trosglwyddo Gwybodaeth ac Arloesi, gan gynnwys prosiectau â chymorth grant ar gyfer mentrau sectoraidd dan arweiniad y diwydiant sy'n gweithredu o'r gwaelod i fyny ac sy'n targedu amaethyddiaeth, coedwigaeth, bwyd, BBaChau gwledig eraill a rheolwyr tir.

Nod [EIP Cymru](#) (Partneriaeth Arloesi Ewrop ar gyfer Cynhyrchiant a Chynaliadwyedd Amaethyddol) yw dod ag amrywiaeth o bobl a sefydliadau at ei gilydd i ddatblygu atebion arloesol, a fydd yn fuddiol i'r diwydiant ehangach yng Nghymru a'r UE. Mae EIP yn ddull newydd o gefnogi ymchwil ac arloesi ym maes amaethyddiaeth a choetiroedd yng Nghymru. Lanswyd yr EIP yng Nghymru ym mis Ionawr 2016. Cafodd ceisiadau eu gwahodd gan Grwpiau â diddordeb mewn datrys problemau – a bydd ceisiadau o'r fath yn parhau i gael eu gwahodd yn y dyfodol. Ym mis Awst 2017, dyfarnwyd contract i Menter a Busnes redeg rhaglen EIP Cymru sy'n cynnwys rheoli a hwyluso pob cam, o'r ymholiad i ddyfarnu'r contract a rhoi'r prosiect llwyddiannus ar waith. Cafodd 12 o brosiectau EIP eu

cymeradwyo yn 2020, gan ddod â'r cyfanswm i 46. I weld y prosiectau sydd wedi'u cymeradwyo, ewch i wefan [Cyswllt Ffermio](#).

Mae EIP Cymru wedi helpu'r [Gadwyn Gyflenwi Ydau Hynafol Organig](#) yn Sir Benfro trwy ddatrys rhai problemau agronomig pwysig. Bydd y prosiect yn gwneud y broses gynhyrchu'n fwy effeithlon, a bydd y profion crasu, blasu a maeth yn eu helpu i brofi'r honiadau y maen nhw'n eu gwneud am ydau hynafol.

Mae prosiect EIP arall yn ymdrin â [chyfleoedd i arallgyfeirio i farchnadoedd newydd a gwella gwytnwch ffermydd drwy gynhyrchu blodau bwyriadwy a llysiau egsotig ac anghyffredin yng Nghymru](#). Mae micro saladau, llysiau anghyffredin a blodau bwyriadwy wedi bod yn beth mawr yn rhai o'r bwytai gorau ers nifer o flynyddoedd. Mae mwy o alw nawr am fwydydd newydd ac egsotig o bob rhan o'r byd nag erioed. Dyma gyfle mawr i dyfwyr Cymru sydd am gynyddu'u cynhyrchiant a'r dewis y maen nhw'n ei gynnig. Er bod y cynydau hyn wedi cael eu tyfu'n llwyddiannus mewn gwledydd eraill, nid oes cyngor agronomig ar gael sy'n ymdrin yn benodol â hinsawdd Cymru.

Mae'r [Cynllun Datblygu Cadwyni Cyflenwi a Chydweithio](#) ('C&SCD') yn cefnogi prosiectau cydweithio, gyda'r gobaith o wneud i bethau newydd ddigwydd. Nod y cynllun yw newid trawsffurfiol, gan helpu i ddatblygu cynhyrchion, arferion, prosesau a thechnolegau newydd yn y sectorau amaethyddiaeth, coedwigaeth a bwyd. Hyd yn hyn, mae'r C&SCD wedi cefnogi 149 o brosiectau cydweithio.

O dan fesur 16.2, bydd **Clwstwr Tyfu Cynaliadwyedd Bwyd a Diod Cymru** yn helpu busnesau trwy eu carfanu yn ôl eu hanghenion:

- Gwneud busnesau'n fwy gwydn a gwella'u cyfraddau goroesi yn dilyn yr amodau masnachu ofnadwy a achoswyd gan Covid-19;
- Helpu busnesau i ymadfer, tyfu a bod yn fwy cynaliadwy;

Bydd y clwstwr yn dilyn egwyddorion yr helics triphlyg, gan weithio ar draws diwydiant, y byd academiaidd a'r llywodraeth i ymgorffori ymadfer, gwytnwch a chynyddu cynaliadwyedd trwy weithgareddau cydweithio a rhannu gwybodaeth rhwng aelodau'r clwstwr.

Cynigir cymorth ariannol trwy'r [Cynllun Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy](#) ('SMS') i helpu i gychwyn a hwyluso prosiectau cydweithredol newydd ar raddfa tirwedd, gan

gydlynu camau a chyfraniadau gan sawl parti er mwyn esgor ar fuddion parhaus ar draws ein cymunedau. Mae'n cefnogi amrywiaeth o weithgareddau i reoli adnoddau naturiol yn well ac, wrth wneud hynny, mae'n cyfrannu at lesiant cymunedau gwledig.

Enghraifft yw [Woodlands for Water](#) sydd wedi cael cymorth y Cynllun Rheoli Cynaliadwy. Prif amcan y prosiect yw ailgysylltu cynefinoedd sydd wedi darnio, coetiroedd yn enwedig, a datrys problemau rheoli adnoddau dŵr – yn bennaf yng nghymoedd Alun a Chwiler gan ofyn i gymunedau a pherchenogion tir lleol am eu help i dacio'r problemau.

5. Cynlluniau Buddsoddi

Mae'r [Grant Cynhyrchu Cynaliadwy](#) (SPG') yn gronfa buddsoddi cyfalaf i helpu i wella perfformiad economaidd ac amgylcheddol ffermydd. Cynigir grant o hyd at 40%. Erbyn diwedd 2020 roedd cyfanswm o 371 o geisiadau wedi'u cymeradwyo yn ystod 6 chylch. Mae'r [Grant Busnes i Ffermydd](#) ('FBG') yn darparu cymorth ariannol ar gyfer buddsoddi cyfalaf mewn offer a pheiriannau y nodwyd ymlaen llaw eu bod yn cynnig buddion clir a mesuradwy i fentrau fferm. I gael ymgeisio i'r Cynllun, rhaid i'r busnes fferm fod wedi mynychu digwyddiad 'Ffermio ar gyfer y Dyfodol' gan Cyswllt Ffermio. Roedd dros 3,860 o geisiadau wedi'u derbyn dros saith rownd ymgeisio erbyn diwedd 2020.

Mae'r **Cynllun Buddsoddi mewn Busnesau Pren** (TBIS) yn cynnig cymorth ariannol i berchnogion coedwigoedd er mwyn gwella potensial coedwigaeth y coedwigoedd hynny. Cafodd 13 o brosiectau o dan ymbarél TBIS eu cymeradwyo yn 2020.

Diolch i gefnogaeth TBIS, sefydlwyd [uned prosesu pren crwn newydd yng Nghoed Stradmore](#) i brosesu pren meddal a chaled bach eu diamedr a phren sy'n rhy fawr. Prynydd llif gwregys i wneud yn siwr bod cymaint o'r pren â phosibl yn cael ei ddefnyddio. Mae'r llif yn fwy hyblyg na'r hyn a gynigir yn y felin goed. Mae offer symudol wedi creu

marchnad ar gyfer ffensiau pren caled a meddal a gynhyrchir o goetiroedd y Canolbarth a'r Gorllewin. Mae adeilad newydd yn cael ei godi ac offer trin pren wedi'u prynu.

Mae'r **Cynllun Buddsoddi mewn Busnesau Bwyd (FBIS)** yn cynnig cymorth ariannol ar gyfer buddsoddi cyfalaf mewn offer prosesu bwyd. Cafodd 20 o brosiectau eu cymeradwyo yn 2020.

[Dragon](#) – gyda chefnogaeth ariannol gan yr FBIS, nod Dragon yw cynyddu busnes Hufenfa De Arfon i fod yn fusnesau cynhyrchu caws blaenllaw.

Mae'r prosiect yn cynnwys buddsoddi mewn ailddatblygu ac ehangu busnes caws craidd Hufenfa De Arfon:

- Ychwanegu dwy linell gwneud caws ychwanegol i ateb galw cwsmeriaid.
- Datblygu llinellau prosesu gwerth ychwanegol a rhag-bacio.

Ailddatblygu gwasanaethau'r safle i gynyddu capasiti a gwella'r defnydd o adnoddau: mannau derbyn y llaeth, prosesu maidd, triniaeth elifiant, cynhyrchu stêm boeler a gwaith oeri.

Mae'r **Cynllun Buddsoddi mewn Busnesau Gwledig (Bwyd)** yn rhoi help ariannol i brosesyddion a chynhyrchwyr bwyd a diod bach. Cafodd un cynllun ei gymeradwyo yn 2020.

Neilltuwyd cyllid i [Bantri Tal draeth](#) trwy'r cynllun RBIS (Bwyd). Mae'r busnes yn cynhyrchu cynnyrch cartref, dan yr enw Pantri Tal draeth 'o'r ardd i'r jar', fel jamiau, jelïau a siytni.

Diolch i'r prosiect, mae'r man paratoi a chynhyrchu bellach ar wahân i'r storfa, gan wella safonau hylendid bwyd a chynyddu effeithlonrwydd y busnes am fod llai o fwyd yn cael ei wastraffu; mae hynny'n hwb i'r agenda datgarboneiddio a chynyddu gwytnwch mewn cadwyni cyflenwi lleol.

Mae'r **Gronfa Busnesau Micro a Bychan (MSBF)** yn gronfa fuddsoddi sy'n targedu prosiectau buddsoddi cyfalaf cymwys yn y sector twristiaeth yng Nghymru. Cafodd 14 o brosiectau eu cymeradwyo yn 2020.

[4Seasons Holiday Resort Ltd](#) - Y cynnig oedd creu Canolfan Wyliau 5 Seren i gynnwys cabanau gwyliau, carafanau statig a charafanau teithiol yn yr un lle. Ochr yn ochr â nhw, roedd y cynnig yn cynnwys pwll nofio, sba, campfa a chyfleusterau hamdden dan do/awyr agored a phum llyn newydd ar gyfer pysgota a chwaraeon dŵr. Adeiladwyd mwy na 3.5 km o lwybrau beicio a cherdded o fewn y parc 300 erw.

6. Cynlluniau Amaeth-amgylcheddol

Mae **GLASTIR** yn grŵp o gynlluniau cysylltiedig i helpu ffermwyr i reoli eu tir mewn ffordd gynaliadwy. Bwriad Glastir yw sicrhau canlyniadau ar lefel fferm, coedwig a thirwedd mewn modd cost effeithiol. Mae'n talu ffermwyr am ddarparu nwyddau a gwasanaethau amgylcheddol penodol i daclo'r newid yn yr hinsawdd, rheoli dŵr yn well a chynnal a chyfoethogi bioamrywiaeth.

Caiff Glastir ei weinyddu gan Lywodraeth Cymru, gyda Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) yn helpu gyda rhai agweddau ar y cynllun.

Mae Cynllun **Glastir Uwch** yn rhoi cymorth ariannol wedi'i dargedu i ffermwyr a rheolwyr tir i gyflawni'r amcanion hyn, gan gynnal gwelliannau amgylcheddol i gyflawni amrywiaeth o amcanion, gan gynnwys cynefinoedd, rhywogaethau, pridd a dŵr. Mae'r cynllun bellach ar gau i gontractau newydd. Dan **Gynllun Grantiau Bach Glastir**, mae hyd at £7,500 o gyllid ar gael i reolwyr tir a busnesau ffermio i gynnal gwaith cyfalaf dan dair thema: Carbon, Dŵr a Thirwedd a Phryfed Peillio. Cynhaliwyd saith cyfnod ymgeisio hyd yn hyn, gyda thros 9,800 o brosiectau'n cael eu cymeradwyo.

Mae **Creu Coetir Glastir** yn cefnogi rheolwyr tir sy'n dymuno creu coetir newydd a/neu reoli coetiroedd presennol. Mae cynllun **Adfer Coetir Glastir** wedi'i ddatblygu er mwyn ailblannu coetiroedd sydd wedi'u heintio â *Phytophthora ramorum* gan arafu lledaeniad yr afiechyd a phlannu mwy o amrywiaeth o rywogaethau i allu gwrthsefyll plâu/afiechydon ac effeithiau'r newid yn yr hinsawdd yn well.

Yn ychwanegol at gymorth ar gyfer creu a rheoli coetir, mae **Cynllun Adfer Glastir** yn rhoi cymorth tuag at ailstocio coetiroedd llarwydd y mae'r pathogen ffwng *Phytophthora ramorum* wedi'u heintio neu'u bygwth. Caiff y **Cynllun Monitro Coedwigoedd a Rheoli Risg** ei redeg gan Cyfoeth Naturiol Cymru, i gefnogi gwaith monitro, lliniaru ac atal canlyniadau niweidiol plâu a chlefydau coed a choetir. Gellir gweld rhestr o gyfnodau a dyddiadau ymgeisio Glastir [yma](#).

6. Cynlluniau Datblygu Lleol

Mae **LEADER** yn gynllun datblygu lleol o dan arweiniad y gymuned. Ceir 18 o Grwpiau Gweithredu Lleol ('LAG') yng Nghymru, yn cwmpasu wardiau cymwys mewn 21 o Awdurdodau Lleol. Mae gofyn i bob Grŵp Gweithredu Lleol lunio Strategaeth Datblygu Lleol ('LDS') sy'n disgrifio'r cyfleoedd a'r heriau yn eu hardal ac yn esbonio pa gamau y maent yn bwriadu eu cymryd er mwyn gwneud yn fawr o'r cyfleoedd a rheoli rhai o'r heriau.

Oherwydd Covid-19, aeth Llywodraeth Cymru ati i weithio gyda'r Grwpiau Gweithredu Lleol sy'n rhoi LEADER ar waith i ystyried sut y gallai egwyddorion LEADER helpu i ymateb i'r heriau ar lawr gwlad. Newidiodd pob LAG ei LDS er mwyn ymateb i'r heriau a oedd yn wynebu cymunedau gwledig o safbwynt ynysu, cyflenwadau bwyd a mynediad at wasanaethau.

Gan weithredu o dan fesur Cydweithrediad LEADER (19.3), cafodd [Covid-19: Prosiect Cymorth Sefydliadau Gweithredu Cymunedol](#) ei gymeradwyo gan LAGiau Wrecsam, Sir y Fflint a Sir Ddinbych ym mis Mawrth 2020, yn union gyda chychwyn y cyfnod clo a phan sylweddolwyd mor aruthrol yr oedd y pandemig. Mae'n brosiect Cydweithredu gwerth £54,000 wedi'i ariannu a'i weithredu ar draws y tair ardal wledig.

I weld gwybodaeth am eich Grwpiau Gweithredu Lleol a chopiau o Strategaeth Datblygu Lleol pob ardal, ewch i [dudalennau Rhwydwaith Gwledig Cymru](#). Mae enghreifftiau o brosiectau LEADER i'w gweld hefyd ar y [map rhyngweithiol](#) ar we-dudalen Rhwydwaith Gwledig Cymru, ynghyd â manylion cyswllt ar gyfer pob Grŵp Gweithredu Lleol yng Nghymru.

Mae'r **Gronfa Datblygu Cymunedau Gwledig (RCDF)** yn cynnig cymorth ariannol i grwpiau gweithredu lleol LEADER a sefydliadau cymunedol eraill. Cafodd 22 o brosiectau eu cymeradwyo yn 2020. Mae'r gronfa hon bellach wedi cau ar gyfer ceisiadau newydd.

Ariennir [Boeler Biomas Croesor](#) o dan is-fesur 7.2 RCDF, sy'n cynnig cymorth ar gyfer buddsoddi i greu, gwella neu ehangu seilwaith ar raddfa fach o bob math, gan gynnwys buddsoddi mewn ynni adnewyddadwy ac arbed ynni. Gwnaeth y prosiect addasiadau i ysgubor gerrig segur i ddarparu boeler tanwydd pren 200kw, hopran sglodion pren a storfa sglodion pren, i ddarparu gwres adnewyddadwy a dŵr poeth i 8 eiddo preswyl.

7. Rhwydwaith Gwledig Cymru

Rhan hanfodol o'r Rhaglen yw Rhwydwaith Gwledig Cymru ('WRN'). Mae Rhwydwaith Gwledig Cymru yn cefnogi rhwydweithio ac ymgysylltu ymhlith rhanddeiliaid, ynghyd â rhannu gwybodaeth, arferion gorau a phrofiad ar draws Cymru, y DU ac Ewrop. Mae'r Rhwydwaith yn cyfrannu'n helaeth at y Rhaglen trwy ychwanegu at werth y cyllid sydd ar gael, a hyrwyddo gweithgareddau a ariennir trwy gyfrwng y Rhaglen.

Mae swyddogaeth WRNSU wedi parhau i esblygu dros y 12 mis diwethaf, ac mae'r wefan wedi cael ei datblygu'n gyson i gynnwys manylion 1,488 o brosiectau a thros 140 o astudiaethau achos.

Mae COVID-19 wedi newid ein ffyrdd o weithio, ac mae rhanddeiliaid yn canolbwyntio mwy ar gyfathrebu digidol a rhannu arfer da mewn ymateb i'r pandemig.

Er gwaetha'r pandemig, mae WRN wedi cynnal cyfres o ddigwyddiadau, gan ddefnyddio Microsoft Teams fel platfform digidol. Mae'r digwyddiadau hyn wedi ymdrin â nifer o gynlluniau a gweithdai thematig fel Gwlân a Ffeibr.

Wrth i ni agosáu at ddiwedd cyfnod y rhaglen, mae swyddogaeth WRNSU wedi esblygu i roi mwy o bwyslais ar ddysgu o arfer da er mwyn cynyddu gwytnwch ac i ymateb i'r argyfwng newid hinsawdd. Hefyd, trwy welliannau digidol, gellir cryfhau a datblygu cadwyni cyflenwi lleol a meithrin capasiti cymunedau trwy'r gweithgareddau ymgysylltu â rhanddeiliaid a hyrwyddo prosiectau a ariennir gan y RhDG. Mae rhagor o wybodaeth am ein gwaith i'w gweld ar dudalennau gwe [WRN](#)

Er mwyn bod mor gynhwysol â phosibl a chynyddu proffil y platfform gwybodaeth i bob aelod o gymdeithas, mae'r cyfryngau cymdeithasol hefyd â rhan bwysig i'w chwarae yn strategaeth gyfathrebu'r Rhaglen, a cheir presenoldeb ar Facebook a Twitter:

<https://twitter.com/WalesRuralNet> a <https://www.facebook.com/walesruralnet>

Ceir rhagor o wybodaeth am waith Rhwydwaith Gwledig Cymru ar:

[Rhwydwaith GwledigCymru | Llyw.cymru](#)

9. Rhagor o wybodaeth

Ceir rhagor o wybodaeth am Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig Cymru (WGRC-RDP) 2014-2020 yn:

[Grantiau a thaliadau gwledig | Is-bwnc | LLYW.CYMRU](#)

**Cronfa Amaethyddol Ewrop ar
gyfer Datblygu Gwledig:**
Ewrop yn Buddsoddi mewn Ardaloedd Gwledig
**European Agricultural Fund for
Rural Development:**
Europe Investing in Rural Areas

**Llywodraeth Cymru
Welsh Government**